

Posamezna številka stane 1 din.

Naročnina lista: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
reži ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inšertanju pripraven popust.
Upravništvo sprejema naročilno, inšerte
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravištvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se mora
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije se pošiljajo prosto.
Telefon interurban št. 115.

97. štev.

Maribor, dne 22. avgusta 1924.

Letnik XVI.

Fantovski dan v Mariboru.

Kadar je ozračje vsled vročine in vzduha prenapeto, zemlja vsled dolgotrajne suše izžeta, takrat si narava dá duška v velikem orkanu. Maja se zemlja, treska in grmi, vlivajo se plohe, plašno se poskrijeta človek in živo bitje pred razvnetimi silami narave.

Ko pa mine vihar, zasije solnce in v lepšem razcvetu, bujnejši rasti je vsa narava.

Slično orkanu je tudi delovanje mladine v narodu. Kadar je sila najhujša, napetost razkroja v narodnem organizmu na višku, se vzbudi očičujoči orkan. Samoozdravljajoče sile se zbudijo, nastanejo veliki pretresljaji, a ti so samo znamenje novega zdravega življenja, novih svežih sil v narodu.

Mladina zbira svoje moči, zdrave odporne sile se nasproti postavijo razkrajajočim, ne v imenu revolucije, krvavega uničevanja, temveč ozdravljenja.

Danes je začela prihajati v Maribor naša moška mladina, naš orkan. Fantje mladi kot mleko, sveži kot kri, kremeniti kot pojoče jeklo se zagrinjajo od vseh strani. Zbirajo se v teh fantih temni, sivi in preteči oblaki za vse staro, plehko, nizko in naturalistično, da bo vstalo na ruševinah novo življenje pomlajenega naroda.

Naša mladina, cvet in up naroda, postavlja te dni záse nov program. Ker mladina postavlja záse nov program, postavlja ga tudi za ljudstvo. Vsak mladinski program je narodni program, program bodočega ljudstva. Zato so trenutki, ki se ob njih zbira naša mladina, zgodovinski trenutki, začetek nove dobe, preroda ljudstva.

Ker pa je vsak narodni prerod, prerod ljudstva v njegovih življenskih središčih, se mora prerod začeti v jedru. Ako bodo življenjski centri organizma zdravi, bo kmalu okreval ves narodni organizem.

Zato moška mladina postavlja kot prvo točko svojega programa družino. Sveta, skrivnostna mora biti družina, kot zakrament, vir naravnega življenja. Mladina začinja svoj program v velikem spoštovanju do očeta, matere in do družinske avtoritete. Oče, mati in otroci, med njimi vez krvi in srca, nad njimi vez živega Boga, to je prva točka našega programa.

Zdrava družina, zdrav narod. Narod je širša skupina združenih družin, sorodnih po krvi, jeziku, veri, običajih in srcih. Naš mladinski program je narodno slovenski program. Javno in jasno bomo povedali, da hoče naša mladina nasloniti svoje delo na narodno podlago.

Mladike, ki se ločijo od stebila, se izsuše. Vsak narod, ki ne spoštuje debela svojih narodnih preteklosti in tradicij je mladika, ki hoče iz sebe rasti. Le zemlja domača slovenskim otrokom ugaja, tuja jih mori.

Mladina bo zato izpovedala, da noče kakih umetnih krink, ali umetne zemlje, temveč pristno domačo grudo, do-

mač zrak za svojo hrano. Njen organizem noče prebavljati kake umetne čorge, ima preveč slovensko dušo, da bi jo mogla zatajiti v prilog kakim utopijam.

Zato hoče zajeti svoje življenje in iskati svoje zdravje na zemlji in v ozračju še nepokvarjene slovenske vasi. Stara domača in grčasta lipa je naš simbol in znak.

Mladina bo ljubila svojo državo, ki bo spoštovala njen dom, narod, šege in običaje. Takod Bogahoten državi bodala na razpolago svojo kri in svoje srce. Za njo bo živela, umirala, ker bo živeč in umirajoč za tako državo živela in umirala za svoj narod. Zato kličemo velikemu nositelju te naše države: Živel kralj!

Narodno slovenski naš program je obenem tudi naš kulturni program.

Življenje, ki se začinja v zdravi, blagoslovljeni družini, se razcvete v narodu, njegovem verskem, narodnem in kulturnem udejstvovanju. Na vseh teh poljih s mora izraziti pristno naše narodno življenje, naša duša.

Ne živi naš narod sam zase na svetu. Bog ga je postavil v bratsko tekmo z drugimi narodi, da z njimi skupno ustvarja človeško kulturo, kraljestvo božje na zemlji.

Zavedajoč se tega univerzalnega namena, ki ga ima od Boga vsaka narodna kultura, bo naša mladina delala za narod po takih vidikih, da bo obenem delala za človeštvo sploh, za velike ideale kraljestva božjega na zemlji.

Zato bo šla naša mladina za versko-kulturno in socialno delo med narod z energijo Samsonovo, široko bo odprla svojo slovensko dušo za vse resnično in lepo širom sveta in sprejela to v svojo slovensko miselnost.

Tako bo obogatila svoj narod in varujoč njegovo samobitnost, nadaljevala delo naših kulturnih oračev, Mahničar, Krekar, Prešernar, naših pesnikov in umetnikov, politikov, kmetov, obrtnikov in priprostih delavcev, izpolnjujoč veliko svojo dolžnost, ki jo ima naloženo od samega Boga, da uresničuje idejo slovenskega naroda.

S tem pa, da bo naša mladina delala za narod in njegovo kulturo, bo ustvarila tišto vsečlovečansko kulturo, ki temelji v samoniklih kulturah vseh posameznih narodov celega sveta.

Naša mladina je še zdrava v svojem jedru, ubil je še ni tako šablonski in plitvi duh materializma, da bi se ne zavedala, da sestoji občečlovečanska kultura iz organskih, živih narodnih kultur.

Človeška kultura ne triumfira na mrtvih narodnih kulturah, to bi bila kultura strojev, šablonskih mehanizmov, mrtvaških kosti brezbarvne internacionale —, temveč na živih samoniklih organizmih narodov.

Naša mladina je živa, sveža, iskrena, zato hoče sveže, živo življenje ustvarjati v družini, narodu in človeštvu. To je naš program!

Vsebina fantovske številke »Straža«:

1. Kulturna naloga Orla.
2. Verska obnova in orlovstvo.
3. Orlovstvo in Jugoslovanstvo.

4. Dijak in Orel.
5. Orel in kmečka mladina.
6. Orel in delavska mladina.
7. Parsival.

Dr. Franc Sušnik:

Slovensko kulturno življenje se grupira vedno jasneje iz dveh faktorjev: orlovstva in sokolstva. Ta dva faktorja sta idejni sili, iz katerih pronicajo vsi drugi pojavi našega narodnega življenja. Sokolstvo in orlovstvo sta najvišja naša kulturna pojma: prvo naturalizem, drugo romantika. V romantičnem duhu mora biti usmerjeno kulturno delo Orla, ako hoče odgovarjati notranjemu idealu.

Naše prosvetno delo ni dovolj samoniklo. Edino v tem se razlikuje od nasprotnega, da kaže drugo tendenco, včasih sploh le drugo firmo. Kljub povdarjanju krščanstva sloni v bistvu na istih principih kot protikrščansko: racionalistično je. Krščanstvo je za nas le filozofska smer, socialni program, nam je evangelij le še v taki sekundarnosti. Usodepolna zmeta našega prosvetnega dela je v tem, da smatramo krščanstvo in njegovo praktično udejstvovanje za znanje; ni pa krščanstvo nikako znanje, nego milost božja.

Zato je do temelja pogrešeno, ako naše prosvetno delo kulminira v publiciranju vseh mogočih modernističnih sistemov, poantiranih s krščanstvom. Tako smo vzgojili naziranje, da je krščanstvo vrednota šele v svojih praktičnih efektih, ne pa samo v sebi. Takega sekundarnega krščanstva je toliko med nami, da mirno lahko trdimo: naš sodobni kulturni ideal je — katoliški racionalizem. Taka krščanska kultura pa je krščansko framazonstvo. Naši politični, naši ekonomski, socialni »kristjani« — to so »krščanski« framazoni; to so taki, ki se bistveno ne razlikujejo od Heineja, ki se je dal krstiti, češ, da dobi vstopnico za evropsko kulturo...

Potreben nam je modern, tipično krščanski kulturni ideal. Tisti steber manjka v našem kulturnem gibanju, ki goji krščanstvo samo v sebi; tisto žarišče, iz katerega bodo izhajali vsi praktični sistemi krščanske ideje: gospodarske, politične, stanovske in druge organizacije. To žarišče mora biti Orel, kulturna centrala vsega krščanskega udejstvovanja. Orel je poklican, da nam ustvari moderni kulturni ideal.

Anima naturaliter christiana — to apriorno krščanstvo, ki ga ubija naš racionalizem, mora zaživeti. To apriorno krščanstvo je pesem človeških duš, ki smo jo stokrat prepili s svojim znanjem. V tem znanju pa ni in ne bo nikdar Resnice, to znanje človeško je in ostane veden circulus vitiosus. Razum nikdar ne bo objel Boga, objelo ga bo le naše čustvo.

Kulturna naloga Orla.

Svojo kulturno nalogo bo vršil Orel v čustveni vzgoji sebe in naroda. V tem duhu se mora napolniti društveno življenje Orla z liriko in romantiko. Zato se mora odgojiti Orel za estetsko doživljanje.

Dosedaj smo gojili simbolično telovadbo, petje, deklamacije, dramske igre in privatno čtivo. Smoterna je bila edino telovadba, vse drugo je bilo nesistematično. Čtivo oskrbujejo orlovske knjižnice, ki so često v nevesočih rokah in še češče napolnjene z neprimernimi deli. Da pride v to panogo smotrenost, je potreben kanon, ki ga sestavijo možje, ki poznajo svetovno slovstvo in ki so neodvisni od židovskih literarnih kriterijev, pa se znajo tudi dvigniti nad katoliško quasi-umetnost.

Poleg knjižnice je najvažnejši činitelj za estetsko občutje dramatika. Baš dramatika, ki je najbolj gnila partija našega prosvetnega dela. Krivo je pomanjkanje téksov, še bolj pa predstave, ki se lovijo zgolj za individualnimi efekti, krivo občinstvo, ki le te efekte išče. Da doseže dramatika svoj namen, je potrebno dvoje: doživljajoči igralci in naivno gledanje. Dokler teh dveh premis ni, niso vse igre nič drugega kot zakulisne prilagoditve in lov za vstopnino. Kakšna je n. pr. predstava »Dveh mater« pred natlačeno dvorano mešanega občinstva, polovica ga je nekrščanskega kulturnega naziranja, polovica zasmehuje idejo igre, si le pase oči? Naše dramske predstave ne smejo biti prostitucija blagajni na ljubo, ampak estetsko, morda celo religiozno doživljanje izbranega in vzgojenega občinstva. Manj veselice, bolj — intimne molitve srca.

Dobra šola za estetsko doživljanje so literarne ure. Deklamacije so danes zgolj memoriranje, včasih ne odgovarjajo niti po vsebini. Tako deklamiranje, ki ne zbudi estetskega občutja, je kakor telovadni nastop v cokljah. Toda deklamacije naj bi bile jedro literarnih ur; pri deklamacijah ubija navadno teatralika vsak estetski užitek. Jedro literarnih ur naj bi bilo čitanje izbranih poglavij. V nekem odseku smo imeli fantovski večer; eden je čital iz sv. Janeza ono poglavje, kjer pripoveduje o Kristusu in ženi, ki so jo zalotili na prešuštvo. Ko je bilo poglavje prečitano, prečitano z mehko sanjavo, smo obsedeli zamisljeno, tupatam je kateri kaj opomnil, dolgo smo molčali v čustvu neizrekljive ljubezni, ki odseva baš iz tega poglavja. In čez par dni mi je rekel fant, ki ni bil na najboljšem glasu v odseku, rekel brez vsake zveze: Tisto poglavje je prelepo... Prepričan sem, da je doživel v meditaciji onih vrstic veliko duševno doživetje.

Pri teh literarnih urah gre v prvo za snov. Našlo se je bo dovolj: iz sv. pisma, ki nam je vse preveč tuje, ki nas vabi s poglavji starega in novega testamenta, ki so nedosežena; potem romantična literatura (Katarina Em. itd.); in Pregelj ni med zadnjimi, saj on bi, da ni sin tako majhnega naroda, veljal za enega najizrazitejših katoliških pisateljev v svetovni literaturi. Pri Preglju so lapidarne scene, vredne skupne meditacije takih literarnih večerov.

Poleg snovi gre tudi za mentorja. Mentor bo navajal v lahnih potezah na meditacijo, ki pa ne sme biti razumno oblikovanje, nego čim bolj čisto čustveno doživetje. Ravno v tem bo naloga mentorjeva, da odvaja od sentimentalnega in navrača na naivno sprejemanje.

S takimi sredstvi se vzgoji estetsko doživljanje. To doživljanje pa ima namen, da vzbudi v nas močno čustvo ter mu pomore izpod nadvlade razuma. To vzbujeno in vznegovano čustvo se bo samo usmerilo v religiozno čustvo; estetsko doživljanje so vrata do religioznega doživljanja.

To religiozno doživljanje, ki so ga imeli v svoji najvišji dosegljivi popolnosti svetniki, je romantični ideal Orla.

Iz tega romantičnega ideala bo vdaril sam po sebi most v realno življenje: etično hotenje. Krščanskega etičnega hotenja ni v nikaki definiciji, vse gibalo njegovo je — caritas.

Ta romantični kulturni ideal je tipično slovanski. Vsemu neizraženemu skrivnostnemu hrepenju ruskega ljudstva lebdi pred očmi, kot spomin neznanih večnosti; živel je in živi v Poljaki in Slovaki in tudi v Čehih; sanjal je in sanja na Balkanu. V hrepenju za to tajno je odpor slovanske duše proti zapadnemu naturalizmu, ki ga pri nas in pri Čehih reprezentira Sokol.

Kulturna naloga Orla je v tem, da ustvari ta romantični kulturni ideal, ki je tipično katoliški in tipično slovanski. In kakor je čudovita slovanska vera v božje kraljestvo na zemlji, ki bo vstalo v znamenju slovanske kulturne ideje, tako verujemo, da bo vstvaril Orel ta romantični kulturni ideal, ki bo podrl trho zapadno kulturo.

Narod, ki ne zida na temelju narodne preteklosti in narodnih tradicij, je podoben mladiki, ki hoče iz sebe rasti brez drevesnega debla in korenin.

Dr. J. Praznik.

Verska obnova in Orlovstvo.

Posebna lastnost Slovanov je, da se zelo zanimamo za verska vprašanja. Različne debate o gospodarskih, političnih in socialnih vprašanjih nas puste hladne, ako pa pride enkrat do vprašanja vere, takrat se pokaže vsa občutljivost in globokočutnost slovanske duše.

Razprave o cerkvi, veri, polnijo knjige vseh večjih slovanskih mislecev, n. pr. Solovjeva, Dostojevskija i. dr. Zato lahko trdimo, da se plemenitost slovanske duše kaže predvsem v tem velikem zmislu za verska vprašanja, za odnos človeka do Boga.

Tudi Slovenci smo taki. Hudi gospodarski, socialni boji nas nič kaj ne razburjajo. Kadar pa gre za verska vprašanja, takrat pokažemo vso svojo vznemirljivost in razboritost. O tem nam priča protestantovska doba in hudi načelni boji, ki jih imamo s svobodomiselnostjo.

Ta naša miselnost se kaže posebno danes, ko gré po vsej Evropi mogočen val verskega idealizma, ki je našel posebno pri nas odmev v mladinskem gibanju. Naša mladina gre prva na delo za versko obnovo naroda.

Prav posebno se je to pokazalo v naši orlovski organizaciji, ki je pravzaprav zajela vse svoje življenje iz verske misli in temelji globoko v verskem idealizmu našega ljudstva.

Naše ljudstvo je prepleteno oblagodarjeno, da bi moglo ostati indiferentno ali hladno nasproti Bogu. Nujno je bilo, da je nastal slovenski Orel kot reakcija proti brezverski kulturi 19. stoletja. V 19. stoletju je triumfiralo brezverstvo, materializem in relativizem. Mislili so, da je človek le materijelni pojav, ki je danes, jutri pa izgine kot brezpomembni atom, kot enodnevna muha v vsejuni.

Naša slovenska verna duša je nastopila proti temu ponižanju človeka z velikim mladinskim gibanjem orlovstva. Proti relativizmu je povdarjala absolutnost, proti materijalizmu duševnost, proti časovemu, enkratnemu je povdarjala neumrjčenost človeške duše; proti uničenju svobode posameznika v železnem toku razvoja je povdarila svobodo osebnosti. Proti udajanju vsem slom in strastem je orlovstvo postavilo kot ideal zatajevanje, viteštvo, proti sebičnosti in individualizmu nesebičnost in socialno čustvovanje.

Od tistega časa je veličasten razvoj orlovske misli, vedno bolj se oklepa verske misli in cerkve. Danes pa je postal Orel nosilec verskega preroda slovenskega naroda, danes so Orli prvi pionirji v boju proti brezverstvu in nenravnosti. Orel se pripravlja, da zanese svojo versko navdušenje do zadnje kočice v hribih.

Orlovstvo si je izobličilo svoj verski program. V svojem Poslovniku ima določene posebne orlovske praznike, ki jih obhaja slovesno s sprejemanjem sv. obhajila v cerkvi, udeležuje se marljivo župnijske službe božje, praznuje z župnijo cerkvene praznike, procesije, se udeležuje na evharističnem in liturgičnem gibanju. Lahko rečemo, da ni skoro kake pomembnejše cerkvene prireditve, kjer ne bi sodelovali Orli.

Kar pa je posebno znamenito, da je naše Orlovstvo spojilo in navezalo vse svoje versko udejstvovanje na domačo župnijo. V praktičnem verskem udejstvovanju v domači župniji se najbolj pokaže in tudi razvija resnično krščanstvo. Splošne fraze in navdušanje za katoličanstvo, ki se tolikokrat ponavljajo po naših društvih, imajo le toliko resničnosti, koliko so se udejstvile v župnijskem ob-

čestvu. Tu je ognjišče, kjer se vžigajo iskre prave krščanske ljubezni, ko so vsi župljani kakor ovčice zbrani okoli svojega domačega dušnega pastirja.

Orli so dobro spoznali, kje je težišče verske obnove človeštva, zato so vse svoje versko udejstvovanje naslonili in popolnoma spojili z župnijskim občestvom. S tem gojijo tudi v svojih članih najbolj cerkveni duh, ki nam je v naši dobi verskega individualizma tako potreben.

Verskega obnovenega gibanja pa ne omejuje orlovstvo samo na lastni narod, išče stike tudi z drugimi narodi. Orel postaja katoliška mednarodna organizacija, za njegove ideale so preozke meje enostranskega nacionalizma. Njegovo ime je znano v Parizu, Ameriki in Pragi, povsod so znani kot neustrašeni katoliški vitezi.

Kako globok in vsestranski ter obenem ljudski je naš orlovski program, se kaže danes najbolj ob mladinskem gibanju. Drugod, n. pr. na Nemškem, je mladinsko gibanje povzročilo ustanovitev novih organizacij, stare so zrušile. Naš Orel pa ima tako solidno organizacijo in tako široko ideologijo, da more sprejeti vase vsako zdravo mladinsko gibanje, ga vloviti in razviti v svojem pravcu. To je znamenje neomejene prožnosti, živovitosti in bogatosti orlovske misli.

Ako gré danes velik verski optimizem po našem narodu, ni bolj naravno kakor to, da stoji orlovstvo v ospredju tega gibanja. Saj je orlovstvo prvi začetek obnove našega naroda, po njem bo tudi obnova dosegla svoj vrhunec.

Mladi ljudje, združeni z Bogom premorejo vse.

Dr. Fr. Kovačič.

Orlovstvo in Jugoslovanstvo.

Naši sorojaki drugačnega mišljenja, ki se zbirajo pod zastavo krščanstva odtujenega in celo sovražnega sokolstva, radi očitajo našim organizacijam pomanjkanje domovinskega čuta, ljubezni do lastnega jezika in naroda. Vedno in vedno besedičijo o »črni internacionalci«. To so prazne klevete in laži, ki jih lahko oti pa tudi najpriprostejši človek. Brezversko svobodomiselnost, ki so si ga Sokoli zapisali na prapor, je baš tako »mednarodno«, kakor krščanstvo. Vera v nadsvetovnega Boga, očeta in sodnika vseh ljudi, ni last samo enega naroda, temveč zadeva enako vse ljudi in narode, a ravno tako je mednarodno, če kdo taji Boga. Pregreha in razuzdanost je baš tako mednarodna, kakor čednost. Ideje pravičnosti, ljubezni, dolžnosti, prostosti, dela, spoštovanja do staršev in zakonite oblasti so tako mednarodne, kakor nasprotno krivičnost, nasilje, zaničnost in lenoba, upornost in oderuštvo. Razloček je pa ta, da tistim, ki zametajo veljavnost krščanskih resnic, končno ne preostane drugo, kakor velika praznina.

Odstranite vero v Boga, njegovo postavo, ki velja: to moraš, tega ne smeš, kaj še potem ostane? Nič drugo kakor tvoje strasti, tvoja sebičnost in pohotnost. Vse drugo so prazne besede, figovo pero, s katerim skušajo zakriti svojo nagoto.

Krščanstvo je vera dejanja in ne samo besed. Svobodomiselnost je pa vera razdirjanja in praznih besed, brez vsakega višjega nagiba. Ako svobodomiselnici govore o dolžnosti ljubezni do domovine, govore le, ker so v svojem mišljenju nedosledni, in še te ideje, o katerih govore, so si izposodili iz zaklada krščanskega svetovnega nazora. Dosledno njihovem nauku je edina gonilna sila surova pest in trebul. Vse druge ideje predpostavljajo že veljavnost nadčutnega reda, to se pravi, da ne velja samo to, kar se da z očmi gledati, z ušesi poslušati, z rokami prijeti, z ustmi pojesti; so še druge višje dobrine in plemenitejši nagibi, ki presega jo in obvladujejo vidni tvarni red.

Tako tudi domoljubje dobiva le v luči krščanskih idej pravo veljavo in trdno podlago.

Orlovstvo ima predvsem vzgojni namen. »Zdrav duh v zdravem telesu«, to je prvi cilj, ki ga naj skuša uresničiti pri svojih udih. V okvir vzgojnega orlovskega dela spada tudi to, da vzgaja do bre državljanje in narodu zavedne sinove in hčere, ki ljubijo svoj narod. Ljubezen do svojega naroda in domovine izvira neposredno iz četrte zapovedi, ki veleva ljubiti svoje starše in ravno zato tudi jezik, ki smo ga od staršev sprejeli, zemljo, v kateri so nas starši rodili. Kako veličasten vzgled rodoljubja je na primer veliki apostol Pavel! Bil je apostol narodov, »vsem je vse postal«, vendar ljubi svoj narod in pravi, da bi hotel biti celo zavržen, če bi mogel s tem rešiti svoje brate po krvi.

Komunisti, socialni demokratje in slični krivi pre-roki oznanjujejo dandanes zlasti v delavskih slojih neko brezdomovinsko mednarodnost. Vsi ti so le v službi

mladine in starešinstva v Orlu označuje čisto posebno orlovsko metodo in ji zagotavlja trajne uspehe.

Prav posebno se kaže vpliv orlovstva na našo kmečko vas pri javnih prireditvah. Nekdaj so imeli skupne vaške prireditve, tam se je shajala vsa vaška mladina, očetje, matere, in se ob skupnih praznikih veselila. Starejši so pazili, da se mlajši niso ob velikem veselju tu ali tam kaj pregrešili zoper pravost ali dobre šege.

Danes so to mesto prevzele orlovske prireditve in se je naše orlovstvo tudi v tem pogledu prilagodilo kmečki

vasi. Pri orlovski javni prireditvi so tudi zbrani stari in mladi, isti dobri običaji in šege se izpolnjujejo, samo da je nekdanja čisto priprosta vaška prireditve zelo pridobila po orlovski izobrazbi, telovadni spretnosti in zunanji popolnosti. Tako je tudi orlovstvo v tem oziru popolnoma posnelo naše kmečko življenje.

Danes je že orlovstvo na tem, da je čisto slovenska narodna organizacija na kmečki vasi. Družinski oče je bil kot mlad fant v Orlu, kot oženjen zakonski mož ničesar, tako ne želi, kakor da bi kaj kmalu videl svojega sinka

med malimi rdečesrajčniki pri naraščanju. Tako gre orlovstvo naprej skupno z našim kmetom, kmečkimi fanti. Bog živi Orle! Bog živi slovenske kmečke fante!

Vsečloveška kultura ne triumfira na mrtvih, temveč na živih, samoniklih narodnih kulturah. Kdor dela za plemenito narodno kulturo, dela tudi za človečansko kulturo.

Dr. J. Menina:

Orlovska organizacija je splošna, mladinska organizacija. Vendar pa bi bilo napačno, ako bi kdo mislil, da vzgaja vse stanovce po istem kopitu. Drugače vzgaja kmečko mladino, drugače mestno. Posebno pozornost pa zasluži v današnjih časih delavska mladina po industrijskih krajih, po kmetih viničarska in malih kmetov. Orel že s tem dejstvom računa in misli o tem, kako bi ji v svojem delokrogu nudil kar najboljšo vzgojo.

Nihče ni tako zapuščen kakor delavec. Nima nobene stanovske kulture, nobenih stanovskih tradicij, šeg in tradicij običajev. Naenkrat se je znašel v novih razmerah med stroji, tovarnami, čez noč vstajajo novi delavski stanovci, brez vsake dolgoletne predpriprave, prepuščeni samim sebi, brez vodstva, brez prave ljubezni do domovine, rojstnega kraja in naroda.

Še slabše se godi delavskemu otroku: rojstvo med stroji, bivanje v podzemeljskem stanovanju v neprijazni mestni ulici, brez zelenja, vrta, igračk. Kako bi mogel tak otrok vzljubiti domovino, rodni kraj, soljudi? Rapidni in nevzdržljivi industrijski napredek je vrgel ubogo delavsko mladino v tako duševno in telesno mizerijo, ki kriči k odpomoči.

Umljivo je zato, da se posebno Orel kot splošna mladinska organizacija tudi intenzivno bavi z vprašanjem, kako vzgajati mladino.

Najbolj pogrša delavska mladina toplega družinskega doma in družinske ljubezni. Mati in oče, ki sta vedno v tovarni, ji te ne daja, ker je nimata ali pa ne moreta dati.

Kar ji tukaj manjka, ji mora dati orlovstvo, ki je po vsem svojem zamislu eminentno družinska organizacija. To je radi tega, ker podpira družinsko življenje in avtoriteto staršev nasproti otrokom in vzgaja po načinu, ki je čisto družinski. Družinski duh najbolj izraža orlovsko bratstvo.

Nobena umetna organizacija nima toliko socialnih in ljubezenskih moči, kakor jih ustvarjajo krvne vezi med

Orel in delavska mladina.

stariši in otroci. Za družino je med vsemi organizacijami za vzbujanje družinskega čuta najbolj sposobna orlovska, ker je že od vsega začetka sem zamišljena kot družinska organizacija. Zato ona najlažje daje delavski mladini družinsko veselje, ljubezen, posreduje družinske občutke in vzgojo. Vsi sestanki, telovadba, javni nastopi, prireditve, skupna udeležitev pri službi božji, do skrajnosti izpeljano bratstvo služijo le temu velikemu cilju, dati delavski mladini pogršeni družinski dom in ljubezen.

Drugo, kar pogrša delavstvo, je stanovska kultura. Delavci so stan od včeraj, nimajo še nobenih stalnih tradicij, tudi ne prave ljubezni do naroda, domovine, države, tudi ne do cerkve. To prihaja odtod, ker ni nikogar, ki bi delavca navajal spoštovati svoj stan, ustvariti mu trdno podlago, čednostno življenje, stanovske lepe šege, obleko in sploh kulturo, kakor jo ima še danes kmečki stan. Delavstvo je čisto pripuščeno lastni nemoči, udaja se nihilizmu, bcljševizmu, a krivi niso predvsem delavci, da so taki, temveč mi, ker jim ne pomagamo, da bi postali iz nihilistov ljudje, ker jih ne vzgajamo za pošten delavski stan.

Dati moramo delavcu stalen poklic, vzbuditi v njem veselje do njegovega stanu, potem bo samo osebi zopet dobil zmisel za celokupnost, za občino, državo in narod.

Orlovstvo je tudi v tem oziru izbralo pravo pot vzgoje delavske mladine. Delavsko mladino vzgaja za resen poklic, za stanovsko zavest in z njo za odgovornostni čut nasproti celokupnosti.

Povdarja, da bistvo delavske stanovske kulture ni, da delavstvo posnema druge meščanske stanovce v obleki, obnašanju, manirah, temveč da ustvari svoje stanovske navade, ki so primerne njim in so tudi ponosni na nje.

Tudi je izbralo orlovstvo pravo metodo, da dá delavstvu to vzgojo. Resne stanovske vzgoje ni, ako se starejši stanovski tovariši ne zanimajo za

mlajše in čutijo za njihovo vzgojo soodgovorne. Začetek vsake stanovske kulture in prvo znamenje, da kak stan stremi kvišku, je, da začne sistematično vplivati na obnašanje svojega naraščaja.

To odgovornost starejših nasproti mlajšim goji posebno orlovstvo v svojem starešinstvu. Starešine tvorijo moralno in umsko ozadje v orlovski organizaciji. Orlovstvo ima zastopnike iz vseh stanov, inteligentnih in kmečkih in prav posebno tudi delavskih, v svojem starešinstvu, ki se trudijo za mlad naraščaj in dosledno gojijo zanimanje starejših za mlajše.

Tudi bi nič ne pomagalo vzgajati samo mlajše in ne pritegovati starejših, ker v današnjih razmerah skupnega dela v tovarni obstoja vedno velika nevarnost, da starejši mlajše pokvarijo. Vse društveno delo na mlajših je brez uspeha, ako ne pridobimo tudi starejših za vzgojno delo.

Uspeh smotrenega orlovskega dela se kaže vidno v delavski stanovski kulturi, ki se pojavlja povsod, kjer orlovstvo intenzivno dela. Nastajajo v takih krajih lični delavski domovi z malimi vrta, delavci se primerno svojemu stanu oblačijo, imajo lepa delavska stanovanja itd.

Delavska mladina se tudi kaj rada oprijemlje orlovstva, kakor da bi instinktivno čutila, da so tukaj ljudje, ki imajo srce in dušo za nje. Zato imamo veselo upanje, da bo med slovenskimi delavci potom Orla nastala nova stanovska delavska kultura brez vseh modernih šablonskih manir in neiskrenosti, kremenita, trda in priprosta.

Zadnji cilj, ki ga zasleduje orlovstvo glede delavske mladine, je, ustvariti stanovsko-življensko izročilo vsem delavskim slojem. To bo potem samoposebi vodilo delavsko mladino po pravem potu, slično kakor so nekdanj v rokodelskih cehih stara in posvečena stanovska izročila posameznika vodila in bila zanj merodajna v življenju.

To bo tudi višek moderne delavske stanovske kulture.

Fant-Orel je najlepši naše gore list.

Dr. Fran Sušnik.

Čudovita je stara pravljica o svetem Gralu. Sveti Gral je bil čudotvorna posoda, ki jo je napolnil Jožef iz Arimateje s Kristusovo srčno krvjo. To posodo so čuvali angeli, dokler je ni izročil Gospod v varstvo kraljem sv. Grala. V bajnem gradu sredi neskončnih gozdov je bil shranjen sveti Gral. Nihče ni našel poti donj, komur je ni pokazal sam Bog. Poln nebeških skrivnosti je bil grad, krasne device so bile posvečene sv. Gralu. Skrivnostni grad z vsemi, ki so bili v njem, je bil kakor velika živa evharistična monštranca. Ni je bilo večje časti in večje sreče na zemlji ko za tistega, ki ga je izbral Bog za kralja svetemu Gralu.

Tisti čas, ko je tam daleč doraščal mladenič Parsival, je bil kralj sv. Grala na smrt bolan. Težek greh je bil obtežil njegovo dušo in Bog ga je kaznoval; smrtna rana mu je zevala na prsih, toda umreti ni mogel. — Umreti ni mogel, dokler ni prišel od Boga mu izbrani naslednik. Poklicanec naslednika pa je Bog izvolil za kralja še le, ako je stavil na varuhe sv. Grala dvoje odličnih vprašanj: vprašati je moral za skrivnosti sv. Grala — in vprašati je moral za kraljevo smrtno bolečino; vprašati je moral za čudežem božjim in storiti je moral vprašanje sočutja in človeške ljubezni . . .

Takrat je doraščal tam daleč sredi daljnega gozda mladenič Parsival. Njegova mati je bila kraljica, toda svet in posvetno viteštvo je je vsekalo toliko težkih ran, da se je odločila, da bo vsaj sina obvarovala pred ostudnim svetom ter ga vzgojila v samotji, daleč stran od svetnega viteštva, da ji Parsival ne spozna nikdar sveta. In doraščal je Parsival v samotji gozda in živel ko brat drevesom in cveticam in divjim živalim. Ko je dorastel v vitkega mladeniča, je srečal nekoč v gozdu svetlo opremljene ljudi na konjih, šlemi in oklepi so se jim bliskali v žarnem solncu. Naivni Parsival je padel na kolena in molil k svetlim prikaznim, ker je bil prepričan, da so angeli. Vitezi so se smejali neumnemu mladeniču, povedali so mu, da so vitezi, da tudi on lahko postane vitez, naj se napravi na pot k mogočnemu

Parsival.

kralju Artusu, ki zbira krog sebe najimenitnejše vse zemlje; tam bo našel prilike dovolj, da se proslavi.

Parsival je hitel k materi in ji razodel, da bo šel v svet, da postane vitez. Mati se je razbolela in ko je videla, da ne obdrži sina, ga je oblekla v smešno obleko, kakor pustno šemo, misleč, da se bo sin žurno vrnil, čim bo v taki obleki posmeh ljudem.

Toda Parsival je šel in postal junak svetovnjak. Neki vitez ga je naučil olike, obnašanja v odličnih, posebno ženskih družbah. »Ne vprašaj nikdar mnogo!« Poln posvetnih naukov je prišel do kralja Artusa, premagal orjaka in si priboril njegovo viteško opremo; po slavnih junaštvih je bil sprejet v najozjji krog dvanajstih najslavnejših viteзов kralja Artusa.

V vsej svetnjaški slavi pa ni imel miru. Skrivnostna sila ga je gnala dalje in je bila ta sila Bog in poklic. Parsival je odjezdil, zmagoval in šel za neznanim glasom v sebi. Nekega večera je stal pred bajnim gradom sv. Grala. Vrata so se odpirala, ko da sprejemajo že davno pričakovanega. Peljali so ga v prekrasno dvorano, kjer so se iskriki lestenci in je bilo lučice ko zvezd in svetlobe ko od sedmerih mescov. In lučice in lestenci in modrina sten in vse je bilo kakor angelsko petje in drhteče cimbele. Potem so prišli, vitezi molčeči in bolelni, kralj sam bolan in smrtno ranjen, da je zastokala dvorana v težki bolečini in prišle so device, z njimi skrivnost, ki je bil sv. Gral. In ko se je ob sv. Gralu še huje razbolela bolečina kraljeva, je jokalo v vsej dvorani in težka žalost je bila v nji.

Parsival je gledal. Parsival je strmel. Toda Parsival je bil olikan, napreden vitez in držal se je olike: ni stavil usodepolnih vprašanj, ki bi odrešili kralja in njega posadili na prestol. In še težje je legla žalost in še ni odšla, ko je zginilo vse drugo in je ostal Parsival sam in so luči bledele.

Trpeči človek je bil čakal v ranjenem kralju nanj — in ni ga odrešil s vprašanjem sočutja.

Čudovita skrivnost božja ga je obiskala s sv. Gralom — in ni spoznal obiskanja in ni odprla srca čudežu božjemu . . . Molčal je in mirno je šel mimo poklica svojega in mimo skrivnosti božje v prekletstvo svoje . . .

Ko je drugo jutro odhajal, je bilo v gradu, ko da je vse umrlo. Ko pa so se zaprla vrata za njim, je zavpila žena kakor furija za njim in ga klela, klela in preklela . . .

In Parsival je šel. Vrnil se je k junaku sveta, h kralju Artusu. Toda še sem je prišla maščevalna furija in ga pregnala s svojim prekletstvom; vsi prijatelji so ga zapustili.

Blodil je Parsival po svetu in iskal sv. Grala in ga ni našel. Blodil je Parsival in je obupal. Nad Bogom, nad dušo svojo, nad večnostjo svojo, nad svojim poklicem. Blodil je in ni več iskal . . .

Neki veliki petek ga je zanesla pot k puščavniku. Puščavnik mu je dal nauk Resnice in življenja in milost je prišla v temno dušo Parsivalovo. Spokorjen in očiščen je šel na pot in prišel do sv. Grala, videl skrivnost in je odprl srce, videl trpljenje in ga odrešil z besedo, zasadel prestol kraljestva svetega Grala . . . . .

* * *

Odšel je Parsival, simbol poklicanih in obiskanih, odšel k Bogu. Za njim je prišlo že tisoče mladeničev, poklicanih za kraljestvo sv. Grala. In tisoči so kolebali med posvetnim viteštvom kralja Artusa in njegovih junakov — in med duhovnim viteštvom sv. Grala. Koliko jih je bilo, ki so našli pot k puščavniku?

Ali vidite dve armadi danes? Dve armadi viteзов: eno viteзов sveta — eno viteзов Duha.

Fant, vitez biti moraš! Pri kateri armadi boš?

Vsak mladinski program je obenem tudi narodni program, ker je program bodočega ljudstva.

SOBOTO, 23. t. m.

ob 8. uri zvečer

F. S. Finžgar:

«NAŠA KRI» V NARODNEM GLEDALIŠČU, Vstopnice od 3 do 13 D pri gledališki blagajni.

Prerod človeštva pomeni prerod družin, stanov in narodov.

Prvi korak k narodnemu napredku je spoznanje narodnih slabosti.

Pravo

Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

prihrani čas in denar. Zadostuje, ako s Schicht-ovim milom samo enkrat po perilu potegneta, tam kjer morate z navadnim milom trikrat.

Najnovejši Pašičev 'državotvorni' govor.

Za Bjelino — Beograd, Pašič govori in ne more brez saint-germainskega dogovora in brez napovedi krvi in krvavih obračunov končati svojega »prijanja.« Vse, kar ni za njega, je »abnormalno« in vsi nasprotniki njegove politike so »avstrijanci«, »avstrijanščina.« — Slovence in Hrvate imenuje Pašič prevzetne in nevhvaležne za veliko »svobodo« v hiši (državi), kjer je več sinov, pa se lahko kličejo za Petra, Marka ali Jova. Preveč svobode smo jim dajali, zato nam je žal, da ni prišlo do velike Srbije.

Tudi tokrat je Pašič opravičil centralizem z velikim napredkom od Dušanovega carstva sem. Pravi, da so v Dušanovi dobi konjeniki po 12 dni jašili konje, da se je zvedelo, kaj se godi po deželi, danes pa takoj vemo, kaj se godi v Zagrebu in Ljubljani. Sedaj imamo telegrafe in telefone, sedaj lahko poslušamo koncerte iz Pariza, pa zakaj bi se delili? To je neumnost, če se ločimo brez potrebe. Mi smo vsi brača, ena fabrika, ena hiša in ni potreba, da se delimo.

Priznam, da smo bili neprevidni, pravi Pašič, ko smo dali vsem enake pravice! Škoda, da so dane iste pravice! Ustvarili smo lepo državo in če je ne bodo lepo čuvali, jih je treba nagnati s silo! — Ta del govora so spremljali klici: Živela Velika Srbija!

Spomina vredno iz Pašičevega govora je še naslednje: Jugoslovanski odbor imenuje »neki odbor«, bosanske muslimane — Hrvate — Turke, za katere je višek svobode, če imajo kedaj kakega ministra, Hrvate je treba udariti z obznanom, da je Radič šel v Moskvo, je veleizdaja in po § 18 zakona o zaščiti države njegova stranka ne bi smela imeti poslancev. Zanimivo je končno še to, da je Pašič poprej izdajal ogromne svote, da bi svet doma in v inozemstvu prepričal, da pri nas ni Bolgarov, sedaj je pa na veliko začudenje in presenečenje svojih ljudi Bolgare naenkrat priznal, ko je rekel: Pa pri nas so Bolgari i Nemci i Madžari i Arnauti, oni (»avstrijanci« — Hrvati in Slovenci) jih pa združujejo, da dobijo nad njimi vpliv!

Pašič je tudi prav nesrečno primerjal naš parlamentarizem z angleškim, češ, da pri nas ne bi smeli biti poslanci, ki niso za to sposobni. Mislil je pri tem seveda na vse razven svoje in Pribičevičeve družbe, svet pa gre seveda dalje ter primerja govore kakega Macdonalda in kateregakoli drugega evropskega politika z govori Pašiča ter si tudi misli, kako bi njegovi ljudje izgledali v kakem drugem parlamentu.

Shod sam in posebej še Pašičev govor je zelo osupnil večino radikalov. Pričakovali so 30.000 ljudi, prišlo jih je pa komaj okrog 1500 z najetimi razgrajaci vred.

Ker je Pašič brezobzirno in nepremišljeno podal čisto velesrbski govor proti ustavi in proti mednarodnim dogovorom, na temelju katerih je nastala država, je jasno, da bo to samo okrepilo sedanji režim ter Jovanovičevemu struju v radikalni stranki, ki se ob vsakem Pašičevem nastopu bolj bliža svojemu razdorju. Pašičev krog se popolnoma spaja s Pribičevičevo fašistovski skupino in po shodu so že vpili fašisti po beograjskih ulicah: Živijo Pribičevič, drugi šef radikalov! — Če bodo za sporazum in zakonitost zavzeti srbski voditelji obdržali dovolj energije in vstrajnosti, bo Pašičev govor — labudja pesem Velike Srbije!

Politične beležke.

Kako sta nameravala Pašič in Pribičevič »apelirati« na narod. Beograjska »Pravda« razkriva zanimivo ozadje nameravanega in zaželjenega Pašič—Pribičevičevega »apela na narod«. Ko se je po vseh vladnih resorjih pregledovala zapuščina prejšnjega režima, se je našlo dovolj podatkov o naklepih Pašičeve vlade. Veliko tega so prejšnji režimovci odnesli seveda s seboj, a še od tega, kar je ostalo, se dobro vidi, kake priprave so se delale za volitve. Izdelan je tudi načrt, po katerem bi se imela na podlagi zakona o zaščiti države razpuščiti Radičeva stranka. Pašičeva vlada je hotela to stranko na vsak način izločiti od volitev, ni pa izključeno, da je bilo podobno naperjeno tudi proti drugim. Take bi torej bile »svobodne« volitve in radi tega sta torej Pašič in Pribičevič s toliko vnmemo zahtevala volilni mandat.

Skrunilec grobov. Ko so pri razpravi o vladni deklaraciji radikalni in Pribičeviči vse mogoče govorili proti vladi ter se zaklinjali tudi na vse mogoče, je vstal radikalni poslanec dr. Grgin, ki je začel patetično rotiti vlado, naj se vendar spomni na grobove srbskih junakov in mučnikov iz vojne in naj ne skrini teh grobov s tem, da popušča pred Hrvati in Slovenci. Vladni predsednik Davidovič, ki je mirno poslušal doslej vse izbruhe Pašičeve in Pribičevičeve družbe, je resno in dostojanstveno prekinil velesrbskega »patrijota« z besedami: Gospodine Grgin, ne brigajte se vi za vojne srbske grobove, o tem imam pač jaz več pravice govoriti. Poslanec Grgin je takoj umolknil ter se osramočen izgubil iz zbornice. S tem pa zaklinjanje na srbske vojne grobove še ni prenehalo, s podobnimi stvarmi so se oglašali še drugi govorniki, enaki poslancu Grginu, ki se vojne ni udeležil, ampak je veržil in letoviščaril po Švici, Franciji in Italiji. Proti Davidoviču je s cinično-predzrim pozivanjem na srbske grobove nastopil na svojem beograjskem klavernem shodu tudi sam Pašič in njegova podkupljena druhal je še dolgo po shodu po beograjskih ulicah razgrajala in vpila slavo Pašiču, ki je v politiki in vojski obogatel ter še svojega sina osvobodil vojaščin in napravil za težkega milijonarja,

proti poštenjaku Davidoviču, ki je v vojni izgubil sina in v politiki ni obogatel, so pa Pašičevci vpili: »doli in fuj!« Ta srkunitev grobov od strani najtemnejših elementov Pašič—Pribičevičeve družbe ne more ostati brez odmeva in obsodbe med srbskim narodom, dokazuje nam pa tudi to, da je radikalom in policajdemokratom izguba oblasti res omračila um, kakor je rekel sam notranji minister, ker se v svojih frazah spuščajo na tako nevarna in neprimerna polja.

Politično sorodstvo. Kakor malo pred padcem svojega režima, tako tudi sedaj rasičevo velesrbsko časopisje hvali Cankov režim v Bolgariji. Cankov tisk pa simpatično piše o Pašiču in žaluje za njegovo vlado. Vzrok temu je to, da sta ta dva dična državnik zadnje čase stopila v ozke stike med seboj, da bi drug drugega podpirala v svrhu vzdržanja reakcije. Zato tudi oba složno pišeta o nekaki boljševiski zaroti na Balkanu in sta lansirala vest, da je sovjetski delegat Rakovskij od angleške vlade zahteval, naj se Balkan federalizira, kar se je izkazalo kot gola izmišljotina, na katero je nasedel tudi ljubljanski »Narodni Dnevnik«. Cankov je upal, da ga bo Pašič podpiral, ako bi zemljoradniki v Bolgariji dvignili vstajo, Pašič pa upa, da mu bo Cankov s svojimi četami pomagal, kadar bo Pašič v Jugoslaviji dal signal za revolucijo, katero napovedujeta tudi »Narod« in »Jutru«. Pa iz te moke ne bo kruha in bo Cankova, ki je dal v Bolgariji pomoriti najmanj že 10.000 ljudi, doletela ista usoda kakor njegovega prijatelja Pašiča.

Bajka o boljševiski nevarnosti na Balkanu. Pašič—Pribičevičeva družba je poprej ob vsaki nevarnosti za svoja oblastna mesta in zlasti še sedaj, ko je oblast izgubila, z najtemnejšimi barvami slikala nevarnosti za državo in pri tem še s posebno vnmemo veliko boljševisko nevarnost na Balkanu. Poleg oficijelnega radikalnega in samostojno-demokratskega tiska so se napovedovanja raznih nevarnosti in vseh senzacij lotili še nekateri drugi listi in med temi tudi beograjski »Trgovinski Glasnik«. Ljudje okrog tega lista so pa v prvi vrsti trgovci in so kmalu uvideli, da je to, kar gre v račun politiki, prav škodljivo trgovini in gospodarstvu. Spoznali so boljševisko nevarnost za bajko in list je prišel do zaključka, da imajo interes na vzdrževanju boljševiske legende nam neprijazne londonske »Times«, ki jim sekundira sofijski dopisnik pariškega »Tempsa« in mnogi drugi žurnalisti. Po teh informacijah mora vsak trenutek izbruhniti boljševiska revolucija, prvi žrtvi pa bi postali naša država in Bolgarija. »Trgovinski Glasnik« zaključuje svoja interesantna izvajanja s sledečimi besedami: »V naši državi zaenkrat ne obstoja nevarnost boljševiskega, kakor tudi ne obstoja nevarnost glede oboroženih konfliktov, ki jih naša država ne želi. Vesti o nevarnosti boljševiske revolucije in možnosti nove vojne so tendenciozne in pripravljajo le teren za revizijo mirovne pogodbe v korist Bolgarije. Vlada g. Cankova zna voditi propagandno, a ne zna skrivati svojih namenov. Potrebno je, da naši diplomati razpršijo to bajko.«

Po svetu.

Stebri in zaupniki sedanjega bolgarskega režima. V Pariz je dopotoval prvak bolgarske tajne policije Čemirov. Njegov prihod je bolgarsko kolonijo silno razburil in ne brez vzroka. Čemirov je najintimnejši zaupnik notranjega ministra Ruseva, ki je znan po svoji krvoločnosti. Prihod Čemirova v Pariz spravlja bolgarski emigranti v zvezo z nameravanim umorom Kostje Todorova, ki je bil za časa Stambolijskega bolgarski poslanik v Beogradu in je eden prvih voditeljev bolgarskih zemljoradnikov. Čemirov je bil po državnem udaru imenovan od vlade Cankova za prefekta v Varni, kjer se je proslavil s svojo grozovitostjo in s tem, da je vse Vranglovce uvrstil v tajno policijo. Za svoje »zasluge« je bil imenovan nato za šefa tajne policije in je bil v tej lastnosti poslan v Prago. Par dni po njegovem prihodu v Prago je bil umorjen prvi voditelj bolgarskih zemljoradnikov Daskalov. Čemirov je nato pravočasno izginil iz Prage in postal voditelj politične policije. Uspeh njegovega delovanja se je skoraj pokazal. Dne 14. junija je umoril Čemirovu podčejni policijski uradnik Karkalašev zemljoradniškega poslanca dr. Petkova. Sokrivda Čemirova je bila tako jasna, da je moral položiti svoje mesto. Nato je bil imenovan za osebnega tajnika notranjega ministra Ruseva. V posebni misiji je bil nato poslan v Pariz. Po njegovem prihodu so začeli bolgarski vladinovski dijaki divjo gonjo proti Kostji Todorovu. Sledili so prav isti dogodki, kakor pred zavratnim umorom Daskalova v Pragi. Gotovo je, da hodi špijon in krvnik Čemirov za to okrog po svetu, da organizira napade na še ostale zemljoradniške voditelje. — Drugi zaupnik sedanje bolgarske vlade pa se je na Dunaju razkrinkal kot slepar najhujše vrste. Tudi neki Stefanov, ki je bil poprej pod reakcionarnim bolgarskim režimom velika in visoka policijska osebnost in nekaj časa policijski šef Sofije. Pod vlado zemljoradnikov je zbežal ter je z nekim svojim tovarišem odprl agenturo in banko na Dunaju. Ko je zemljoradniška vlada padla, je prišel zopet v Bolgarijo, kjer pa ni dolgo ostal, ampak se je kmalu zopet vrnil na Dunaj ter se še bolj posvetil bankirstvu in trgovini. Sedaj so si pa avstrijske oblasti bolj natančno ogledale njegovo poslovanje, razkrile vse kot največjo goljufijo, a prepozno, ker jo je slepar Stefanov s svojim sinom zopet odkuril v Sofijo.

Preki sod v Albaniji. Albanska vlada je proglasila nad celo državo obsedno stanje. Zelo energično preganjajo oblasti pristaše bivše Ahmed begove vlade ter

jih izročajo izrednim sodiščem. Potom službenega lista pozivlja sedanja vlada vse bivše ministre, ki se nahajajo v begunstvu z Ahmed begom, da se prijavijo političnemu sodišču v Tirani, ki bo nad njimi izreklo obsodbo.

Svečanosti slovaške Maticice. Te dni so se vršile v Turčanskem na Slovaškem velike slavnosti. Vzidan je bil temeljni kamen za zgradbo slovaške Maticice, ki je igrala od svoje ustanovitve leta 1860 dalje v slovaškem narodnem gibanju veliko ulogo. Maticica je stvorila najjačjo vez med Čehi in Slovaki. Njeno delovanje je pred vojno bilo silno ovirano od madžarske vlade, njeno imetje je bilo parkrat konfiscirano in Madžari so nekaj časa iz konfisciranega imetja izdajali madžarski šovinistični list.

Meksikanski predsednik v Evropi. Predsednik republike Meksiko, general Golles, je došel te dni v Hamburg. Nemška vlada mu je priredila službeni sprejem. Golles se namerava dalje časa zadržati v Evropi ter posetiti poleg Nemčije tudi druge evropske države.

Dnevne novice.

Značilno dejstvo. Davidovič—Koroščeva vlada je bila sestavljena 28. julija 1924. Od trenutka sestave nove vlade je »Jutro« prineslo vsaki dan na prvi strani senzacionalne vesti o kar najhitrejšem padcu vlade. V »Jutru« od 21. avgusta pa ni nobenega stavka glede padca vlade, niti poročila o njenem »obupnem stanju«, niti vesti o demisiji kacega ministra. Ako je enkrat »Jutro« nehalo s svojimi delfinskimi prerokovanji o labilnosti vlade, potem je ta gotovo na trdnih nogah. Jutrovci so sedaj kakor svojčas politično rajni ata Kukovec, ki je izgubil po zadnjih skupščinskih volitvah orientacijo na političnem obzorju in je še do danes ni našel. Starinu dr. Kukovcu sledi sedaj v puščavo zablode političnih orientacij tudi — mladim — Agromerker in kranjski žid — dr. Žerjav.

Tega odloka bodo še Žerjavovi šolniki veseli. Pribičevič se je kot prosvetni minister proslavil tudi glede uporabe šolskih knjig. Pod Pribičevičevim ministrom je bil izdan spisek učnih knjig, v katerem pa so manjkale slovenske knjige. Za meščanske šole je bil od vseh dosejanih učnih knjig odobren samo katekizem in Brinerjeva čitanka. Vsak šolski voditelj je bil po ministrski naredbi osebno odgovoren, da se bo držal spiska učnih knjig, katerega je potrdil g. Pribičevič. Šolski voditelji in to tudi oni dr. Žerjavovega kova, so s strahom gledali, kako bo v novem šolskem letu, ako se bodo morali držati Pribičevičevega spiska učnih knjig. Hvala Bogu, g. Pribičevič je dobil slovo in novi prosvetni minister dr. Korošec je izdal odlok, da se mora spisek učnih knjig, ki ga je izdalo prejšnje ministristvo, izpopolniti z vsemi slovenskimi knjigami, ki jih je dozdej odobrili prosvetni oddelek velikega županstva (višji šolski svet, prosvetni oddelek pokrajinske vlade). Kot učne knjige se bodo uporabljale v Sloveniji iste kot dosedaj. Obenem je prosvetni minister dovolil prosvetnemu oddelku, da more do preklica odbravati šolske knjige za vse šole v Sloveniji. Ravnokar citirani dr. Korošev odlok bodo pozdravili vsi slovenski šolniki.

Koliko je vredna narodnost slovenskobistriških demokratov? Iz Slov. Bistrice poročajo: Demokratsko časopisje trobi v javnost, kako je Slov. Bistrica skoz in skoz napredna, ker je zopet dobila župana — policajdemokrata Danijela Omerzu. Res je Omerzu zopet župan, a izvoljen s pomočjo Nemcev ter nemškutarjev in za drago ceno na škodo narodnosti. Da so dobili demokrat svojo župana, so morale sprejeti v občinski svet tri najbolj zagrizene Nemce oziroma nemškutarje in sicer: Wallanda, Katza in Kukoviča. Da imamo v Slov. Bistrici ravnokar imenovano germansko prepričano gospodo v občinskem svetu, je zaslug g. naprednjaka, Sokola in orjunaša dr. Pučnika. Tako zgleda narodnostno lice v napredno orientirani Slov. Bistrici.

Novice iz Šmartna ob Paki. Našim Pribičevičkom in Žerjavčkom, katerim pridno sekundirajo orjunčki, lepo uspela prireditve naših Orlov nikakor ne gre iz glave. Na vso moč razočarani, da je bila udeležba od vseh strani, vključno skrajno slabemu vremenu, tako krasna in jezni, ker sami niti od daleč niso zmogni prirediti kaj podobnega, začeli so z osebnimi napadi po časnikih, seveda v zloglasnem »Jutru«. Revčiki! Ne pomislijo, da se na te lažnjive demokratske cunje že nikdo več ne ozira in jun le malokdo čita. Napadi seveda niti ne škodujejo Orlom, niti komu drugemu. Glede polomije pa jim prav tiho povemo na uho, da izkazuje prireditve poleg lepega moralnega, tudi še precejšen gmeten uspeh. — V petek, dne 15. t. m. je bil za župana enoglasno izvoljen dosedanji župan g. Martin Steblovnik, posestnik v Rečici ob Paki, občinskim svetovalcem pa gg.: Franc Klančnik, Franc Irman in Ivan Kormanšek, sami vneti pristaši SLS.

Za pomirjenje Makedonije. Nova vlada je vsem političnim oblastem v južni Srbiji, oziroma Makedoniji zaukazala, da se morajo prostovoljni četaši (komite), ki jih je prejšnji režim uporabljal v borbi proti makedonskim revolucionarnim organizacijam, razorožiti, ker vojaštvo in orožništvo popolnoma zadoščata v to svrhu. To je jako umestna odredba, ker so četaši ubijali in plenili tudi nedolžne ljudi ter niso služili državi, ampak Pašičevemu režimu in njega temnim namenom. — Notranji minister je tudi objubil, da bo mnogo upravnih organov v Makedoniji izmenjanih in da bodo na novo imenovani samo ljudje, ki so energični, pošteni in pri tem zelo obzirni.

Železniška zveza Ljubljana—Sušak. V prometnem ministristvu se ponovno pretresava vprašanje direktne zveze Slovenije s Sušakom. Pripravlja se projekt za trasiranje proge Kočevje—Srbske Moravice.

Popravljanje krivic bivšega režima. V Beogradu se je mudil šef oddelka za prosveto v Zagrebu dr. Jemrič, da prejme od prosvetnega ministra dr. Korošca instrukcije glede razvrstitve profesorjev in učiteljev na Hrvatskem. Dr. Jemrič je ministra natančno obvestil o personalnih razmerah, v kolikor se tičejo prosvetnega resorata na Hrvatskem. Prosvetni minister si je zadal kot glavno nalogo odpraviti krivico, kojo je napravila Pribeževićeva prosvetna politika na Hrvatskem.

Pravilnik o zaposlovanju inozemskih delavcev in državne borze dela. Spričo nejasnosti, kako je postopati delodajalcem proti vlaganju prošelj v smislu člena 3 pravilnika o zaposlovanju inozemskih delavcev, (Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti z dne 2. avgusta št. 71.) sporočamo glede na tostavne odredbe ministrstva za socialno politiko v Beogradu z dne 5. avg. br. 339-IV. in z dne 14. avgusta, br. 361-IV. naslednje: Prošnje za izjavo pristojne državne borze dela morajo napraviti delodajalci popolnoma ločeno od onih, ki jih pošljejo delavski zbornici in inšpekciji dela. Vsako takšno vlogo na državno borzo dela je kolkovati s 5 D kolkom, priloge z 2 D. Rešitev teh vlog pošlje državna borza dela naravnost pristojni inšpekciji dela, o čemer takoj obvesti obenem prizadeto stranko. Stranke torej od državne borze dela ne dobe rešitve v roke in zato ni treba prilagati za rešitev 20 D koleka. Prošnje na inšpekcijo dela more poslati stranka istočasno ko na drž. borzo dela, ki izda potrebno izjavo v smislu člena 3 pravilnika itak inšpekciji dela, torej na to izjavo strankam ni treba čakati. Državna borza dela v Mariboru.

Zanimivo pismo komitskega vojvode. Ob priliki spopada med našimi varnostnimi oddelki in bolgarskimi komiti je bil ubit hajduški vojvoda Cardarov. Pri mrtvecu so našli zanimivo pismo, naslovljeno na zdravnika kočanskega sreza, dr. Harzijana. Iz pisma je razvidno, da je bil dr. Harzijan komitski zaupnik ter imel osobito nalogo zdraviti ranjene komite. Ker pa je zadnji čas nameraval izstopiti iz službe makedonskega komiteta, ga Cardarov prošnja, naj jim še nadalje ostane zvest. Opisuje tudi splošne razmere v Makedoniji, osobito z ozirom na komitsko akcijo ter ugotavlja, da je prebivalstvo postalo komitom sovražno. Tega so največ krivi komitski vojvode, posebno vojvoda Jovan Brlo, ki so z domačim prebivalstvom zelo surovo ravnali. Oblasti so famoznega zdravnika na podlagi tega pisma aretirale, toda isti trdovratno taji, dasiravno domače prebivalstvo potrjuje njegove zveze z makedonstvujušči.

FANTOVSKI DAN 22., 23. in 24. avgusta 1924.

Petek, 22. avgusta:

- Ob 8. uri: Sveta maša v stolnici.
 Od 9. do 12. ure: Zborovanje učiteljskega, akademikov in dijaštva v dvorani palače Zadružne gospodarske banke.
 1. Dijaštvo nositelj verskega preroda slovenskega naroda. Dr. A. Korošec.
 2. Izobrazba inteligentnega naraščaja. Dr. M. Slavič.
 3. Ljudska šola. Ivan Prijatelj.
 Od 14. do 18. ure:
 4. Program slovenske mladine. Dr. Karol Capuder.
 5. Humanističen in realističen prosvetni ideal. Dr. Fr. Ks. Lukman.
 6. Romantična ideja orlovstva. r. Jos. Jeraj.

Sobota, 23. avgusta:

- Ob 8. uri: Sveta maša v stolnici.
 Od 9. do 12. ure: Zborovanje verskoobnovitvenega odseka v Götzovi dvorani. Načelnik prof. Ivan Bogovič.
 1. Verskoobnovitveno gibanje mladine. Dr. Josip Leskovar.
 2. Verskonravna obnova posameznika. Evald Vračko.
 3. Verski prerod družbe. J. Mirt.
 4. Dobrodelnost in misijonstvo. P. Pavel Potočnik.
 Od 14. do 17.30 ure: Zborovanje prosvetnega odseka v Götzovi dvorani. Načelnik dr. Jos. Jeraj.
 1. Smoter moške izobrazbe. Ivan Vesenjaj.
 2. Prosvetna sredstva. J. Stabej.
 3. Telesna vzgoja moške mladine. Dr. Ivo Pirce.
 4. Osebnost prosvetnega delavca. Alojzij Rezman.
 5. Prosvetna kultura slovenskega naroda. Dr. Andrej Veble.
 Ob 18. uri: Odkritje spomenika dr. K. Verstovškemu na njegovem grobu, Pobrežje. Spregovarita dr. Anton Jerovšek, in dr. Karol Capuder.
 Ob pol 20. uri: Baklada po mestnih ulicah.
 Ob 20. uri: Gledališka predstava v Narodnem gledališču. F. S. Finžgar »Naša krič«, uprizori Ljudski oder v Mariboru.
 Ob 20.30 uri: Pozdravni večer v veliki Götzovi dvorani. Svira godba »Mladinski dom« iz Ljubljane.

Nedelja, 24. avgusta:

- Ob 5.30 uri: Sv. maša in skupno sv. obhajilo v cerkvi Matere Milosti.
 Ob 8.15 uri: Zbiranje udeležencev za slavnostni sprevod v Kersnikovi ulici in Tomšičevem drevoredu.
 Ob 9. uri: Slavnostni sprevod po mestu.
 Ob 9.45 uri: Pridiga in sv. maša na Slomškovem trgu. Pridigar prevzvišeni gospod škof dr. A. B. Jeglič, celebrant prevzvišeni gospod škof dr. Andrej Karlin.
 Od 10.45. do 12. ure: Istotam manifestacijsko zborovanje. Govori:
 1. Vzoren mladenič — vzoren mož. Dr. Ant. Korošec.
 2. Orel — ideal slovenskega fanta. Dr. Joža Basaj.
 3. Izobraženec in ljudstvo. Jožef Meško.
 4. Ljubezen do rodne grude. Matija Napotnik.
 Ob 14. uri: Slovesne večernice in »Te Deum« v cerkvi Matere Milosti in v stolnici.
 Ob 15. uri: Javen orlovski telovadni nastop v Ljudskem vrtu. (Ob deževnem vremenu orlovska akademija v veliki Götzovi dvorani.)

Iz Maribora.

Odkritje nagrobnega spomenika dr. K. Verstovškemu na njegovem grobu v Pobrežju bo v soboto, 23. t. m. ob 6. uri zvečer. Spregovarita dr. Anton Jerovšek in dr. K. Capuder. Nagrobni spomenik je umetniško delo v kamnu kiparja Ivana Sojča. Ponazoruje v reliefu Maribor, za katerega današnja slovensko in jugoslovansko last ima rajni dr. K. Verstovšek nesporne zasluge. Nad reliefom širi svoje veje vrba-žalujka, ob vznožju pa v tugi in žalosti sloni slovensko dekle z lavorjevimi vencem v roki. Delo samo je že vredno, da si ga človek ogleda in se čudi res umetniški roki našega domačega umetnika g. Sojča, ki mu gre v tem oziru vse priznanje. Prijatelje in znance rajnega dr. K. Verstovškega vabimo vse, da se udeležijo te pomembne slovesnosti.

Razobešanje zastav ob priliki fantovskega dne. V soboto in nedeljo, 23. in 24. t. m. bo imel Maribor izreden in poseben dan, kakor ga ni še imelo nobeno drugo slovensko mesto. Slovenski fantje praznujejo v njem svoje slavje, nepolitično, namenjeno le versko-nravni in prosvetni obnovi. V nedeljo dopoldne nastopijo tudi javno v sprevodu po mestnih ulicah. Mislimo, da je zato umestna prošnja do hišnih posestnikov, da razobešijo ta dneva narodne in državne zastave in pokažejo s tem udeležencem svojo nepristransko gostoljubno naklonjenost. Povdarjamo pa, da naj odloča prosta, svobodna volja vsakega, kako se hoče ravnati ob tej priliki.

Zasebna prenočišča še rabi pripravljali odbor za fantovska mladinska dneva. Kdor ima kašno prenočišče na razpolago, prosimo, da to prijavi v pisarni pripravljalnega odbora, Aleksandrova cesta 6- I, soba 5, palača Zadružne gospodarske banke. Za prenočišča se dá določena odškodnina.

Pozdravni večer v soboto, 23. t. m. ob priliki fantovskega dne, ki se vrši ob pol 9. zvečer v vseh prostorih Götzove dvorane, je dostopen vsem prijateljem naše mladine ne glede na to, ali je kdo dobil posebno vabilo ali ne. Razume se, da imajo k pozdravnemu večeru dostop tudi ženske. Svira godba iz Mladinskega doma v Ljubljani.

»Naša krič« v Narodnem gledališču. Ob priliki fantovskega dne uprizori Ljudski oder v Mariboru v soboto, 23. t. m. zvečer ob 8. uri v Narodnem gledališču krasno F. S. Finžgarjevo narodno igro »Naša krič«, ki je že ob dekliskem dnevu dvakrat napolnila vse gledališke prostore. Posebno udeleženci fantovskega dne z dežele naj ne zamude prilike, da si pogledajo lepo gledališko predstavo. Vstopnice od 3 do 13 dinarjev se dobe pri gledališki blagajni, Slovenska ulica št. 27 in v pisarni pripravljalnega odbora za mladinska dneva v palači Zadružne gospodarske banke.

Polijski zapor — edino zavetišče na cesti omedlelih bolnikov. Tu v Mariboru imamo ta škandal, da na cesti ljudje vsled bolezni omedlevajo — in ne najdejo nikjer druge prostora kot v policijskih zaporih v takozvanem »hotelu Graf«, kjer spravljajo čez noč tudi pijance, vlačuge, vlačugarje in vsi sodrgo predno pride v sodnijske zapore. Te dni je neki delavec — epileptikar obležal zvečer sredi Koroške ceste. Mož je najbrž pil in si je tako še pospešil epileptični napad, a ko je omedlel ležal sredi ceste, niso vedeli kam drugam z njimi kot v — »hotel Graf«. Ko se je zavedel, so ga seveda odpravili v njegovo stanovanje. Takih in podobnih slučajev je bilo že Bog zna koliko. Mnogo revežev, ki v smrtnih težavah prvič v svojem življenju stojijo pred zaporom ali ga celo okusijo, gre gotovo v velikem številu mimo pozornosti javnosti, fakt pa je, da pri nas za ponesrečence na ulici ni nobenega drugega zavetišča, kot — policijski »hotel Graf«. — Pred dobrim letom je neka siromašna žena omedlela na cesti. Izgledalo je, da bo takoj umrla, pa vsi, ki so se zbrali okrog nje, niso vedeli, kam z njo. Sploh nalogo in dolžnost, da je treba revo nekam spraviti, je zbranim dobrim meščanom in predstavnikom reda in zakonitosti raztolmačil še le neki mariborski novinar in ko se je na tej podlagi dalje sklepal in iskalo, se je našlo, da za na cesti s smrtjo se borečo siroto ni drugega zavetišča kot policijska ječa. — Podobni slučajji so pa gotovo še sledili v veliki množini. — Rešilni oddelek, ki bi vsled največje in najhvalevrednejše poštrevnosti svojih članov rad pomagal, nima ponesrečencev brez pomoči merodajnih činiteljev kam dejati, bolnišnica nima budgeta in tako da samo policija kar ima — policijski zapor, ki je še za obdolžence preškandalozen, kaj še le za nesrečne bolnike. Merodajni, ki nočejo sramote za celo mesto, naj dajo vsaj resnemu oddelku pomoč, da bo lahko čez noč in če treba za dalje časa — kar rad stori — oskrbel na cesti omedlele bolnike.

Nova slovenska stenografija. Na mariborski industrijski razstavi in sicer v IV. oddelku v drugem nadstropju pod št. 110 se nahaja nova slovenska stenografija, sistem Duployé—Kovač, katero je izdelal ali pravzaprav slovenskemu jeziku prikrojil Viktor Kovač, učitelj tujih jezikov in stenografije v Mariboru. Sistem je geometričen, stenografija je pa, kakor avtor pravi, baje zelo enostavna tako, da se je vsakdo lahko v par urah nauči. Ta stenografija ima tudi prednost, da se onemu, kateri se je naučil, ni treba učiti francoske stenografije, ker so znaki posameznih črk ravno isti.

Pričetek šolskega leta 1924-25 na drž. moškem učiteljskem v Mariboru. Dne 1. septembra prigras za sprejemni izpit v II., III. in IV. letniku; 2. in 3. septembra od 9. ure dalje ponavljalni izpit in sprejemni izpiti v II., III. in IV. letniku; 4. septembra prigras za sprejemni izpit v I. letniku; 5. in 6. septembra od 8. ure dalje sprejemni izpiti v I. letniku; 9. septembra vpisovanje gojenčev v letnike in učencev v vadnico; 13. otvoritvena

služba božja; 15. septembra pričetek pouka. Podrobnosti na črni deski zavoda. — Ravnateljstvo.

Drž. gimnazija v Mariboru. Začetek šolskega leta 1924-25 se vrši po sledečem sporedu: 1. V petek, 5. sept. sprejemni izpiti na I. razred, začetek točno ob 10. uri. Istega dne od 8. ure dalje ponavljalni (razredni) izpiti za lanski 4a in 4b razred. 2. V soboto, 6. septembra od 8. ure dalje, nižji tečajni izpiti (mala matura) za četrtošolce. 3. V torek, sredo in četrtek, 9., 10. in 11. sept. ponavljalni (razredni) izpiti za vse razrede, razen četrtega. Priglasiti se morajo vsi v torek ob 8.30. Ob teh dneh so tudi dodatni in sprejemni izpiti za razrede od drugega dalje. 4. V petek, 12. septembra od 9. do 10. ure, redno vpisovanje lanskih dijakov vseh razredov; vsaki se mora izkazati z lanskim izpričevalom. Istega dne se vpišejo (pri ravnatelju) dijaki, ki prihajajo z drugih zavodov. 5. V nedeljo, 14. septembra, otvoritvena služba božja. 6. V ponedeljek, 15. septembra reden pouk, ob 8. uri. Dijaštvo se mora točno držati napovedanih dni in ur.

Na državni realki v Mariboru se vrše sprejemni izpiti za prvi razred v petek, dne 5. septembra 1924. — Priglasiti se je treba dan poprej v pisarni ali tudi pisanim potem. Dne 1. septembra je priglaševanje učencev z drugih razredov, ki se hočejo vpisati v II.—IV. razred in morajo morebiti napraviti še dopolnilne sprejemne izpite. — Dne 4. in 5. septembra so razredni ponavljalni izpiti učencev IV. razreda, dne 5., 6. in 9., pa nižji tečajni izpiti. Dne 9., 10. in 11. so vsi drugi razredni in naknadni izpiti. Dne 12. septembra je glavno vpisovanje dosedanjih učencev v vse razrede ob 8. uri v razredih, dne 14. septembra otvoritvena služba božja in 15. septembra redni pouk ob 8. uri. — Za višji tečajni izpit se je treba osebno zgledati dne 1. septembra. — Podrobna pojasnila so na objavnih deskah v šoli.

Draga moja! Odkar delam po Tvojem nasvetu juho s pomočjo »Juhana«, uživam glede kuhanja največjo zadovoljnost svojega soproga. Imenuje me prvakinjo vseh kuharic!
 949

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Crozy.
 Prevedel Paulus.

44

Pa Chauvelin ni trenil. Tudi ni ziniti besede.

Dosegel je, kar je potreboval. Dosegel je popoln uspeh.

Pa njegov uspeh ga je pustil hladnega, njegovi plodoviti možgani so že snovali duhovite načrte. Strahu ni bilo v njegovem srcu, mirno je čakal, da Robespierre konča svoj grozeči nagovor.

»Morebiti«, je nadaljeval veliki vodja revolucije, »morebiti da že uganete, kaj vam še hočem povedati. Pa če bi se še tudi le samo senca katkega dvoma skrivala v vaši duši, — naj vam tole jasno in brez ovinkov povem!

Revolucionarna vlada vam daje priliko, da popravite svoj pogrešek, toda nudi vam le še to in zadnjo priliko! Če vam tudi topot izpodleti, — razdražena in užaljena domovina ne bo poznala ne usmiljenja ne prizanesljivosti!

Vrnite se na Francosko ali pa ostanite na Angleškem, potujte na sever, na jug, na vzhod, na zapad, pobegnite čez Alpe ali pa čez morje, — maščevalna roka užaljenega, varanega ljudstva vas bo našla! Smrt vas čaka, če še tudi topot zgrešite, smrt pod guillotino, če vas dobimo doma v Franciji, smrt pod roko morilčeve, če se skrijete drugam. — Pazite, Chauvelin! To pot nam ne uide, pa če bi vas branil tudi najmogčnejši vladar sveta, pa če bi tudi sedli na sam kraljevi prestol —!

Robespierrov visoki bodeči glas je presumljivo odmeval po praznem, golem budoarju.

Chauvelin ni odgovoril.

Čemu tudi? Vse kar mu je Robespierre sedajle povedal v svojem vznemelenem govoru, vse to je že tudi sam vedel, na vse to je bil pripravljen že tistikrat, ko je še snoval svoje drzne načrte.

Ali — ali, tako se je sedaj reklo! Ali uspeh, ali smrt —.

Chauvelin se je spomnil prizora v londonskem opernem gledališču.

Usodno, strašno izbiro je tistikrat stavil pred Margareto Blakeney: ali Armand — ali »Dušica«, krut brezsrčen ali — ali.

Topot je veljalo njemu —.

Pa nič za to! Chauvelin se ni bal ničesar.

Pripravljen je bil, da tvega vse. Vedel je, da tvega poslednjikrat —. In čutil je, prepričan je bil, da se mu topot ne bo ponesrečilo. Pod zelo ugodnimi pogoji bo potoval na Angleško, razmere so bile čisto drugačne kot lani. Imel bo denar, imel bo moč, oblast.

In — poznal je moža, ki ga Francija zahteva.

Pogumno in neustrašno je zrl grozečemu Robespieru v oči. Nato pa se je odpravil.

Vzel je površnik in klobuk, odprl vrata in pogledal za hip ven na hodnik.

Temen, prazen je bil. Enakomerni koraki samotne straže je odmeval odnekod iz daljnega kota.

Se enkrat se je obrnil nazaj v sobo.
Nepremičen je stal Robespierre na svojem mestu in ga opazoval.

In nato je odšel Chauvelin svojo pot.

RICHMOND.

XVI.

Ljudska veselica.

Krasni septembarski dnevi so prišli v deželo.

Bilo je kot bi se poletje ne moglo ločiti od lepih livad in zelenih gozdov, kot bi jih hotela za slovo obisipati z najlepšim cvetjem in najbujnejšim zelenjem, poslikati deželo z najpestrejšimi barvami in ji nasuti v krilo vse bogastvo svoje rodovitnosti.

Ker je bilo povrh tudi vreme krasno in je sijalo toplo solnce z jasnega neba, zato ni čuda, da se je vse, mlado in staro, tistega popoldne zbralo na prostorih velike ljudske veselice v Richmondu.

Pa je bilo tudi sicer vredno truda in denarja.

Ze od daleč so se ti belili platneni šatoni, izza drevja in če si prišel bliže, kar nisi vedel, kaj bi si najprvo ogledal, koga najprvo poslušal.

Tu so kazali čudovito izobražene pse in psičke vseh vrst, tam plešoč medvede, spet drugje šegave opice. V enem šatoru je razkazoval svoje ogromne ude velikani, ki je baje prišel naravnost iz Rusije, so pravili, v drugem so sedeli pritlikavci, — same s'la zanimive reči za richmondsko ljudstvo.

V nekem šatoru je bil postavljen »čudodelni mlin«. Spustil si novc v špranjo, kolesa so zavrvela, stroj je zaropotal in izza ogla je prišel dolg spreved samih starih sključenih bab. Izginile so skoz vrata v mlin in koj nato je priplesala pri drugih vratih vesela družba mladih deklet na prosto, zasukale so se parkrat po cesti in izginile za drugim oglom. Radosten smeh in plosk gledalcev je spremljal drobne za ped visoke, iz lesa izrezljane in slikovito oblečene podobe.

Največ radovednih gledalcev pa se je zbralo krog odra, ki je v malem kazal grozote pariške revolucije.

Oder je predstavljal trg de la Grève v Parizu. Nekaj hišic — iz lesa izrezljanih — v ozadiju, pred njimi pa vzvišen prostor in na njem guillotina. Krog guillotine družica ljudi, za ped visokih lesenih podob, oblečenih v raztrgane cunje, — pariško ljudstvo. Podobe so stale na kupu in nemo molele roke kvišku. Rabelj, oblečen v škriat, je čakal pri guillotini.

(Dalje prihodnjič.)

Dva dijaka sprejme v popolno oskrbo Voršič, Maribor, Vrbanova ulica 19. 486

Dva dijaka se sprejmeta na stanovanje in brano. (Glasovir brezplačno na razpolago.) Maribor, Tattenbachova ulica 16 vrata 19. 490 2-1

Učenec za slaščičarsko obrt se sprejme pri Emanu Ilich, slaščičar v Mariboru, Slovenska ulica 5. 501

Učenec, poštenih starišev, iz mesta ali okolice se sprejme v uk v trgovini Albin Novák, Maribor, Glavni trg 18. 492

Samostojnega mlinarja za eksportni paromlin sprejme takoj Uprava veleposestva Beltinci (Prekmurje). 498 3-1

Trgovski pomočnik (-ica), samo prvovrstna moč, se sprejme pri Nabavljalni zadruzi drž. uslužbencev Stolna ulica 5. Osebnost predstavi s predložitvijo spričeval ob delavnih popoldne od 15.—16. ure. 500

Pozor! Vsled družinskih razmer se proda po zelo nizki ceni lepo vinogradno posestvo v Rošpohu pri Mariboru z vsem mrtvim in živim inventarjem. Isto obsega 15 oralov, od teh je 3 orale vinograda, 2 orale gozda, ostalo njeve, travniki in lep sadnosnik. Vinko Belja, Rošpoh 138. 502

Lepo majhno posestvo, primerno za letovišče, penzioniste itd., je na prodaj. Sp. Hoče 46. 495

Mlekarna z vsemi pripravami se pod ugodnimi pogoji da v najem. Ponudbe do 15. septembra 1924 sprejema »Zadruga za rejo bikov pri Sv. Lovrencu na Dr. polju. 485 3-1

Sredi Maribora — med novim mostom in koroško železnico — je na prodaj zemljišče, ki meri 13.863 kv. metrov in se da razdeliti na 17 krasnih stavbišč. Oglasiti se: Maribor, Magdalenski trg 3. 3-1

Tri prasce se proda. Studenci pri Mariboru, Frankopanova ulica 2. 496

Duhovniški ovratniki vseh vrst vedno v zalogi pri tvrdki R. Ntefergal, Maribor, Koroška cesta 1. 493

Zelezna peč, skoro nova, se poceni proda. Maribor, Koroška cesta 1 (trgovina). 494

Gumbe iz blaga in usnja različnih vrst ter žblje za tapetnike napravi F. Plankl, Tattenbachova ulica 16. 491 2-1

I a. bukovo oglje, dobro žgano, popolnoma suho in vilano ter brez primesi kupuje za takojšnjo in poznejšo dobavo v vagonskih dobavah družba Carbonaria, Kočevje. — Ista prevzema vseko količino dobrega blaga ter ga plačuje vedno po najvišjih cenah. Ponudbe prosimo za-eno z navedbo razpoložljive količine, cene in dobavnega roka na naslov: Družba Carbonaria, Kočevje 479 3-1

I a kovaški premog garantiran, kg od K 2 — do 3'20, vedno velika in stalna zalga. Tudi ves stavbeni material se dobi od sedaj naprej po čudovito znižani ceni pri V. Bratina, Križevci pri Ljutomeru. 484 3-1

Gotove moške obleke, perilo za moške in ženske, moške hlače in delavske obleke kakor tudi vse drugo manufakturno blago od najcenejše do najfinejše vrste, nadalje gotove obleke za birmance kupite v trgovini F. Starčič, Maribor Vetrinjska ulica št. 15. 319

Izvrsten glasovir, skoraj nov, izvanredni glas, se odda po ugodni ceni. Pojasnilo da tvrdka M. Berdajs, Maribor, Trg svobode. 466 2-1

Josip Nekrep, tesarski mojster in podjetnik, Maribor, Smetanova ulica 59, telefon št. 140, prevzame vsa dela s točnim in cenim izdelovanjem. 465 11-1

Talarje, birete, ovratnike, cingule in civilne obleke vseh vrst

izdeluje po primerni ceni in se priporoča vlč. duhovščini in cenj. občinstvu

LEOPOLD SUPANEC,
krojaški mojster,
Maribor, Wilsonova ulica 13 Melle

Kolesarji pozor!

Popravila koles, kakor moderniziranje, emajliranje, poniklanje i. t. d. se točno, solidno in trpežno izvršijo v

mehanični delavnici
Divjak & Gustinčič,
Maribor
Vojašniška ulica št. 13

Nadalje se sprejemajo popravila živalnih in pisalnih strojev vseh vrst, gramofonov i. t. d., kakor tudi vsa specialna stru-garska dela.

**Agitirajte
za
naš tisk!**

Denar naložite
najbolje pri najvarnejše

Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Od slej se

razlikuje izvrstni, iz davna preizkušeni »Pravi : FRANCKOV : kavni pridelatek« od ponarejenih proizvodov tudi že na zunaj po novi, rjavomodro-beli etiketi. — Na tej se posebno iztlačijo karakteristični znaki razlikovanja, ki so: im »Franck« in »kavni mlinček«.

»Pravi : FRANCK : z mlinčkom« zahvaljuje svojo splošno priljubljenost izvrstnemu aromu in prijetnemu okusu ter svoji izdatnosti in tečnosti.

NAZNANILO.

Tvrdka

M. Turič, Maribor, Vodnikov trg 1

naznanja, da je svojo trgovino z mešanim blagom oddala svojemu nasledniku

ALOJZIJU PLOJ

ter se s tem zahvaljuje cenjenim odjemalcem za izkazano zaupanje in prosi, da se isto blagovoli prenesti tudi na njegovega naslednika, ter beleži z odličnim spoštovanjem

M. Turič.

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem prevzel trgovino z mešanim blagom od tvrdke

M. Turič,

Maribor, Vodnikov trg,

ter bodem isto vodil pod imenom prejšnjega lastnika

F. Zorko, nasl. Alojz Ploj,

z vso natančnostjo in skrbjo ter postregel z najnižjimi cenami, se priporočam za obilni obisk in beležim z odličnim spoštovanjem

Alojz Ploj.

Enkrat- ni poskus Vas prepriča, da je najtolsja zobna krema »ITO«, dobi se povsod.

Prvovrstno volovsko meso!

Ker sem opustil nadaljno mesno dobavo za vojaštvo, s-m se odločil, da svojo mesnico v Aleksandrovi cesti tako uredim, da bodem že od ponedeljka naprej prodajal prvovrstno volovsko meso.

Doblo se vede tudi vedno svinjsko in telečje meso.

Priporoča se p. n. občinstvu in prosi za obilen odzov

Ludovik Vlahovič.

J. Neškudla

Izornica cerkvenih paramentov, zastav in orodja Sv. Petra c. 25 Ljubljana Sv. Petra c. 25

vabi preč. duhovščino, cenjena društva in dr., da si ogledajo bogato razstavo cerkvenih paramentov, od priprave do najfinejše izdelave, cerkvenih in društvenih zastav ter vsega cerkvenega orodja kakor kelihov, ciborijev, monštranc i. t. d.

V češkoslovaškem paviljonu na letošnjem velesejmu v Ljubljani

15. — 25. avgusta 1924.

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbelter,

Maribor, Dravska ulica 15. Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovaskimi odpadki in vlitino.

Najcenejše in najuspešnejše **oglašujete** samo potom

Oglasnega zavoda

F. Voršič-a naslednik,

Maribor, Slomškov trg 16.

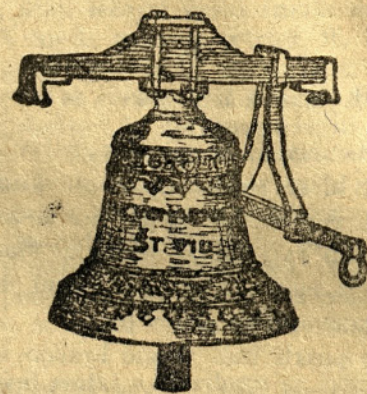
Pojasnila brezplačno!

Trgovina **Martin Šumer** ≈ Konjice ≈

priporoča veliko izbiro raznega manufakturnega ter drugega blaga po jako ugodnih cenah ter je za došlo sezijo vsakemu dana priložnost, da si pri nakupu oblačila dosti prihrani. 737 50—1

ZVONARNA IN LIVARNA

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

vliva

BRONASTE ZVONOVE

v vseh velikostih za župne cerkve, podružnice in kapele po najnižji cenah. Kupuje stare in razbite zvonove po najvišjih cenah.

Somišljeniki, širite naše liste!

Dosedaj čez 10 milijonov avtomobilov izdelanih. - Zadnji milijon izgotovljen v 132 dneh. - Vsled tega najcenejši avto sveta.

Fordson traktorji.
Univerzalni stroj za poljedelstvo in prevažanje velikih tež. - Pogon s petrolejem. - Letna produkcija 300.000 traktorjev. - Velikega pomena za nar. gospodarstvo.

Zastopstvo: American Import Co. Maribor, Koroška c. 24.

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisarna: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Telefon Interurban: Podnart 2.

Brzovjake: Zadruga Kropa.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, les i. t. d., žebli za čevlje. Spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuge za podobe, zid. cevi, žlebe i. t. d. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, sode, mostove, pločeno, kolesa itd. Vijalni čepi. Verige.

Vsi v našo stroko spadajoč železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago!

Zadružna gospodarska banka d. d.,

podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.